

Til Grundvandsforum

Stine Isaksen, Klima & Miljøudvalget stisa@viborg.dkk
René Kvist, Formand Vandrådet kvist@privat.dk
Bjarne Moustsen, Landboforeningen Midtjylland (BM), vb@moustsen.com
Maja Klaaborg Jensen Velas, mak@velas.dk
Claus Vangsgård, DANVA cv@danva.dk
Jesper Simensen, Region Midt jesper.simensen@ru.rm.dk
Magnus Greve Routhe, magnus.routhe@ru.rm.dk
Wisti Wistisen, Dansk Brøndejerforening, wistisen@post.tele.dk
Thomas Møller Schmidt, Viborg Kommune tms@viborg.dk
Claus Holst Iversen, Viborg Kommune cli@viborg.dk
Dorthe Elmbo Knudsen, Viborg Kommune dek@viborg.dk

Teknik & Miljø
Natur & Vand

Prinsens Alle 5
8800 Viborg

Tlf.: 87878787

naturogvand@viborg.dk

Dato: 4. december 2023

Jour. nr.: 23/29954

Sagsbehandler: vpcli

Direkte tlf.: 87875506

Direkte e-mail: cli@viborg.dk

Møde

Tidspunkt: 8. november 2023 kl. 12.30-14.00

Sted: Rådhuset, Prinsens Alle 5, 8800 Viborg
Lokale: M.4.3

Mødedeltagere

Formand, Stine Isaksen, Klima og Miljøudvalget (STI)
Claus Vangsgård, DANVA (CV)
René Kvist, Formand Vandrådet (RK)
Wisti Wistisen, Dansk Brøndejerforening (WW)
Dorthe Elmbo Knudsen, Viborg Kommune (DEK)
Thomas Møller Schmidt, Viborg Kommune (TMS)
Claus Holst Iversen, Viborg Kommune (CHI)

Afbud fra:
Region Midt og Landboforeningen Midtjylland

Dagsorden

1. 12.30 Velkomst - Formand Stine Isaksen, Klima og Miljøudvalget
2. 12.30-12.50 – Udpegning af grundvandsparker i Viborg Kommune - Claus Holst Iversen, Viborg Kommune,
1. 12.50-13.15 – Modeller for Vandsamarbejdet i Viborg Kommune – Claus Holst Iversen, Viborg Kommune
2. Pause – Kaffe 13.15-13.25
3. 13.25-13.45 Vandkvalitet hos enkeltindvindere - Dorthe Elmbo Knudsen, Viborg Kommune
4. 13.45-13.55 – Invasive arter i BNBO – Wisti Vistisen, Dansk Brøndejerforening
5. 13.55 – Evt.
6. 14.00 Tak for i dag.

Referat fra møde i Grundvandsforum d. 08-11-2023

1. 12.30 Velkomst - Formand Stine Isaksen, Klima og Miljøudvalget

Stine bød velkommen.

2. Udpegning af grundvandsparker i Viborg Kommune - Claus Holst Iversen, Viborg Kommune

Claus Holst Iversen (CHI) præsenterede Rambølls udpegning af grundvandsparker i Viborg Kommune. I alt 12 områder med en samlet udbredelse på ca. 7.400 ha. (Se bilag 1_Præsentation fra Grundvandsforum). Der er ud fra en ressourcemæssig betragtning ikke brug for at beskytte alle områder men ca. en 3. del heraf svarende til ca. 2.000 ha.

Områderne er udpeget ud fra en GIS-analyse, hvor statens grundvandskortlægning sammenholdt med viden om arealanvendelse, jordforurening og nuværende indvindingsstrukturer er medregnet. På den baggrund er hele kommunen inddelt i et 100*100 meter grid, hvor hvert grid-celle er ratet med point fra 0-10.000 point.

Claus Vangsgaard (CV) nævnte, at det er vigtigt at Viborg Kommune har for øje at tænke et øget vandforbrug uden for kommunen ind. Dvs. vigtig at der beskyttes grundvandsressourcer i et tilstrækkeligt omfang.

René Kvist (RK) bemærkede at det umiddelbart ud fra diaspræsentationen så ud til, at det udlagte område til Grundvandspark vest for Ørum ligger uden for OSD (Område med særlige drikkevandsinteresse). CHI nævnte at det nyudlagte områder ligger i OSD, men dog kanten af OSD-udpegningen.

3. Modeller for Vandsamarbejdet i Viborg Kommune – Claus Holst Iversen, Viborg Kommune

CHI gennemgik modeller for vandsamarbejder (Se bilag 1_Præsentation fra Grundvandsforum).

Efter at Økonomiudvalget (ØK) i juni 2022 afviste at godkende vedtagelse af et vandsamarbejde blev der efterspurgt nye modeller for et vandsamarbejde i kommunen. På den baggrund har forvaltningen afholdt et fælles stormøde med alle vandværker og KMU den 23. august samt 2 temamøder i KMU om samme emne, hvor forvaltningen præsenterede 3 modeller for et fremtidigt vandsamarbejde.

- Model 1. Central model (oprindelige model fra juni 2022)
- Model 2. Decentral mode
- Mode 3. Kombi-model

Model 1. Central model - Et påbudt vandsamarbejde gældende for alle almene vandværker i Viborg Kommune, bestående af én bestyrelse sammensat af medlemmer fra de enkelte vandværker, Energi Viborg og Viborg Kommune. Der opkræves centralt, via, et ens beløb pr kubikmeter faktureret vand. Opsparede midler formidles og anvendes i hele kommunen, og det er

bestyrelsen, som beslutter en prioriteret rækkefølge af beskyttelsesindsatserne.

Forvaltningen vil indgå i vandsamarbejdets bestyrelse med sparring ift. kommunes vandforsyningsplan og indsatsplaner. Forvaltningen vil administrativt have en rolle med bl.a. at opsøge fonde og statslige midler til grundvandsbeskyttelse og udnytte synergier, der er imellem kommunens øvrige opgaver omkring Klimahandlingsplan DK2020, Grønt Danmarks kort samt forvaltningens øvrige aktiviteter.

Model 2 – Decentral model

Et påbudt vandsamarbejde gældende for alle almene vandværker i Viborg Kommune, bestående af 6 lokale bestyrelser. Opsparede midler anvendes lokalt inden for hvert superforsyningsområde, og hvert lokalt vandsamarbejde opkræver selv midler pr kubikmeter faktureret vand.

Model 3 – Kombi model

Et påbudt vandsamarbejde gældende for alle almene vandværker i Viborg Kommune, bestående af 6 lokale bestyrelser og ét Koordinationsforum bestående af formændene fra de lokale vandsamarbejdes bestyrelser, Energi Viborg og Viborg Kommune. Der opkræves centralt, via Energi Viborg, et ens beløb pr kubikmeter faktureret vand. Opsparede midler anvendes lokalt inden for hvert superforsyningsområde.

De lokale vandsamarbejder råder selv over opsparede midler og skal årligt fremvise plan- og budgetplan for fremtidige beskyttelsesbehov i det lokale område. Koordinationsforums rolle er at sikre fremdrift i forhold til beskyttelsesbehov og sikre, at kommunens vandforsyningsplan og indsatsplanlægning følges, og komme med anbefalinger om prioriteringer i rækkefølgen i grundvandsbeskyttelsen.

Forvaltningen vil indgå i koordinationsforum som faglig sparring ift. kommunes vandforsyningsplan og indsatsplaner. Forvaltningen vil administrativt have en rolle med bl.a. at opsøge fonde og statslige midler til grundvandsbeskyttelse og udnytte synergier der er imellem kommunens øvrige opgaver omkring Klimahandlingsplan DK2020, Grønt Danmarks kort, samt forvaltningens øvrige aktiviteter. Samtidig vil forvaltningen være behjælpelig med at facilitere de lokale vandsamarbejder især i opstartsfasen, og senere med faglige input til lokal planlægning.

CV – DANVA ønsker at kommunerne sammen med Staten og andre interessenter iværksætter grundvandsbeskyttelse og her er et vandsamarbejde ofte katalysator for at projekter lykkes.

Stine Isaksen (SI) nævnte at en fælles forankring i et vandsamarbejde, vil fungere som en forsikring for alle vandværker og garanti for rent drikkevand.

RK – Vandrådet. Vandsamarbejder skal ikke påbydes. De lokale samarbejde vil komme under alle omstændigheder og de veldrevne vandværker kan selv.

CV - Et formelt vandsamarbejde skal ikke afholde vandværkerne fra i gå i gang med at beskytte grundvandet. Det har det enkelt vandværk til hver en tid mulighed for.

SI- Opfordrer Vandrådet til at lægge hovederne i blød og diskutere, og finde løsninger for at beskytte grundvandet bedst for færreste midler.

CV nævnte at ift. de små vandværker er det vigtigt at kommunen skærer ind til benet i vandforsyningsplanen og er skarpe på hvem der er de fremtidige vandværker.

I nogle kommuner har man i første omgang valgt, at det skal være frivilligt at være en del af et vandsamarbejde. Efterfølgende har man påbudt alle vandværker at være en del af vandsamarbejdet.

CV nævnte at et vandsamarbejde skal være en form for selskabsstruktur som en forening. Ellers kan det give problemer i forhold til vandsektorloven.

CV Der ses ofte en spinoff hvor vandsamarbejdet kan være med til at engagerer borgere i landdistrikterne. Multifunktionelle projekter med mulighed for bynær natur f.eks. hos Odense/Vandcenter syd, hvor der findes gode eksempler herpå.

Naturstyrelsen og Viborg Kommune har bl.a. udført et lavbundsprojekt i Nørre Ådalen med mulighed for jordfordeling netop i indvindingsoplandet til Ørum Vandværk. RK nævnte i den forbindelse, at der i Ørum ikke er brug for mere bynær skov, da der findes skov syd for byen.

4. 14.00 – 14.20 Vandkvalitet hos enkeltindvindere - Dorthe Elmbo Knudsen, Viborg Kommune

I Viborg Kommune er der ca. 2.000 enkeltindvindere, heraf er ca. 300 med udlejning og 150 med kommerciel aktivitet. Dvs. Viborg Kommune kan føre tilsyn med hver 4. af alle enkeltindvindere (Se bilag 1_Præsentation fra Grundvandsforum).

Ifølge Drikkevandsbekendtgørelsen BEK nr. 1023 af 29 juni 2023, er en husstand, som leverer mindre end 10 m³/dag, og som ikke har kommerciel eller offentlig aktivitet, herunder udlejning, ikke forpligtet til at føre kontrol med vandkvaliteten. Vi anbefaler dog stadig forbrugerne for foretaget forenklet kontrol hvert 5. år.

Der er i dag overskridelser af nitrat- grænseværdien i ca. 27 % af alle borerer over 50 mg/l og fund af nitrat over 2 mg/l i 2/3- dele af alle borerer.

Viborg Kommune har i 2023 udsendt brevet til de enkeltindvindere, som har de højeste overskridelser i nitratkoncentrationen. Udlejningsejendomme og ejendomme med børn er prioriteret særlig højt.

Vi skal sikre alle borger bedre drikkevand i Viborg Kommune, også enkeltindvindere - Kommunen skal fortsat tjekke op på de ca. 450 enkeltindvindere med nitratproblemer, som BKG foreskriver.

Kommunens nye Vandforsyningsplan kan være løftestang, så vi kan få flere enkeltindvindere på vandværk. Finansiering – Det er dyrt ”at komme på vandværk”

Indsatsplanlægningen sikrer at vi ikke overskrider grænseværdien ift. nitrat. Ny-Viborg Model foreskriver indsats i prioriterede områder ved 10 mg/l.

Ny forskning viser at antallet af tarmkræft er stigende hvis man indtager drikkevand med højt nitratindhold, allerede ved 9 mg/l. Derfor er det vigtigt med fokus på nitratkoncentrationen i vores drikkevand.

CV nævnte i den forbindelse at det forventes at den nuværende grænseværdi på 50 mg/l bliver sat ned.

Wisti Vistisen (WV) bemærkede at Dansk Brøndejerforening (DB) anbefaler alle dets medlemmer og alle forbrugere fortsat at foretage deres analyser. Hvis nitratkoncentrationen er over 50 mg/l henvender analyselaboratorierne sig til DB. Dog mener nogle af foreningens medlemmer hos DB, at de i den henseende bliver overadministreret.

WV nævnte endvidere at ift. enkeltindvindere, som har plejebørn, at her har kommunen mulighed for at få taget vandanalyser på disse adresser.

5. Invasive arter i BNBO – Wisti Vistisen, Dansk Brøndejerforening

WV havde ønsket emnet "Invasive arter i BNBO" på dagsordenen.

WV kom med et eksempel om bekæmpelse af ørnebregne og lignende ukrudtsarter i BNBO, som giver lodsejere udfordringer ifm. høstslet, hvor uønskede planter kan gøre foder giftigt for husdyrene.

WV spurgte ind til hvad kommunens holdning er ift. muligheder for at dispensere for sprøjtning i BNBO ift. invasive arter. Til det svarede CHI, at kommunen ifm. indsatsplanerne har indskrevet at; *"med henblik på at begrænse forbruget af pesticider, pålægger Viborg Kommune og sig selv og vandværket ikke at bruge pesticider ved renholdelse af arealer. En undtagelse kan være særlig bekæmpelse af invasive arter og lignende som skal ske efter lov.*

Det betyder i praksis, at det er tilladt at punktsprøjte invasive ukrudtsarter som f.eks. bjørneklo. Men at fladesprøjtning ikke er tilladt i indsatsområdet, hvilket også gælder for det boringsnære beskyttelsesområde (BNBO).

6. Diskussion Intet

7. Evt. Intet.